

SØVÆRNET 2-2011

Printvenlig PDF

LEDER

En ny virkelighed

Ikke siden 1943 under 2. verdenskrig har et dansk flådefartøj været i ildkamp. Men i april i år skete det. ESBERN SNAREs SMI-hold blev beskudt fra et piratmoderskib, og SMI-holdet besvarede ilden.

Episoden i starten af april kom ikke til at stå alene. I de efterfølgende uger var ESBERN SNARE igen i ildkamp i forbindelse med anråb og bording af formodede piratmoderskibe. Heldigvis kom ingen af vores soldater til skade, men flere formodede pirater blev såret og denne gang også dræbt.

De seneste måneders hændelser viser, at situationen ud for Somalia er eskaleret, og at piraterne ikke altid handler rationelt. Dette betyder en øget risiko for vores besætninger, der under bording kommer meget tæt på piraterne.

Samtidig er der kommet en ny faktor ind, idet vi i flere tilfælde har konstateret større grupper af gidsler om bord på piratskibene. Dette komplicerer naturligvis operationerne, fordi vi samtidig med, at vi besvarer piraternes ild, må operere ud fra et hensyn til gidslerne. Lykkeligvis har det da også resulteret i, at ESBERN SNARE har medvirket til at befri i alt 36 gidsler. Men denne nye virkelighed, giver os også nye udfordringer.

Selvom det er første gang i 58 år, at danske marinesoldater har beskudt, såret og

dræbt modstandere, så er det nu engang operationens vilkår. Men dertil har ESBERN SNARE skullet håndtere begravelse af de dræbte og behandling af de sårede pirater, hvoraf flere var hårdt sårede. Det har sat skibet under et stort pres både at skulle varetage opgaverne i NATO Operation Ocean Shield og samtidig at skulle pleje de sårede og bevogte dem sammen med gruppen af raske tilbageholdte formodede pirater om bord. Senest har skibet også skullet tage sig af et større antal befriede gidsler.

Ser vi tilbage på hele det forløbne første halvår af 2011 har det været en særdeles intensiv periode for ESBERN SNARE, men indsatsen har også givet resultater. Siden årsskiftet har ESBERN SNARE opbragt og destrueret otte piratskibe og har tilbageholdt 59 formodede pirater. 36 gidsler om bord på piratskibene er befriet, og tre af hændelserne er foregået under ildkamp.

Dertil kommer, at ESBERN SNARE i slutningen af 2010 fik forlænget udsendelsen, så en ny besætning med kort varsel måtte afbryde julen for at afløse den hidtidige besætning. Siden blev det til endnu en forlængelse af udsendelsen, og et nyt besætningsskift. Senest må vi forvente en kortere forsinkelse på ESBERN SNAREs hjemkomst, fordi det endnu ikke er afklaret, hvad der skal ske med de formodede pirater, som er tilbageholdt efter den seneste ildkamp, og som fortsat er i skibets varetægt. Derfor kan det igen blive aktuelt med kort varsel at sende en frisk besætning sydpå til afløsning for ESBERN SNAREs hårdt prøvede besætning gennem de seneste tre måneder.

De gentagne forlængelser af ESBERN SNAREs udsendelse og de deraf følgende besætningsskift med kort varsel stiller krav, ikke kun til skib, besætning og pårørende, men også til de mange i søværnet, der arbejder i støttefunktioner på land. Kun med alles ihærdige, professionelle og vedholdende indsats har vi kunnet bidrage til NATO Operation Ocean Shield i så stort og tilfredsstillende et omfang. En indsats, der også høster anerkendelse hos Danmarks alliancepartnere og hos det danske handelsskibserhverv. Senest har Forsvarsministeren modtaget Danmarks Rederiforenings Søfartspris for ABSALON og ESBERN SNAREs indsats med at beskytte skibsfarten mod pirateri.

Alle i søværnet yder en fantastisk indsats hver dag, hvad enten det er i vores hjemlige farvande, i Nordatlanten, i de landbaserede myndigheder eller som udsendt i internationale missioner. Derfor vil jeg gerne sig tak til alle for indsatsen i det første halvår af 2011. Dog vil jeg denne ene gang sige en særlig tak til alle, der har bidraget til den fremragende indsats under ESBERN SNAREs udsendelse i NATO Operation Ocean Shield. Om ikke så længe klapper ESBERN SNARE igen den hjemlige kaj. Herefter venter sommerferien, inden vi skal forberede os på et nyt bidrag til indsatsen mod pirateri, når ABSALON til efteråret sejler mod Afrikas Horn.

Indtil da ønsker jeg alle medarbejdere i søværnet og deres familier en god og velfortjent sommerferie.

Finn Hansen
Chef SOK

Fra civil til kampklar på et døgn

Fra minus to grader til plus 30. Fra land til vand. Og ikke mindst fra civil til kampklar. "SØVÆRNETS" udsendte fulgte ESBERN SNAREs besætning, fra de steg på flyet i København, under besætningsskiftet, og til skibet stævneude ud i Operation Ocean Shield.

TEKST OG FOTO: THOMAS KLOSE JENSEN

Fredag kl. 03.45 (dansk tid)

Jeg står i Københavns Lufthavn med en lille håndfuld besætningsmedlemmer. Torsdag aften sagde København farvel til os med sjaskvådt sne, og den afrikanske varme virker derfor tiltalende. Humøret blandt de fremmødte er mat, og scenen i lufthavnen er præget af gab og missende øjne. Tiden snegler sig af sted, men bliver alligevel kvart i seks. Her flyver besætningen til Djibouti, hvor ESBERN SNARE allerede ligger klar. Jeg sætter mig tungt i sædet og låser bæltet om maven. Vi er nu et skridt nærmere missionen og ESBERN SNARE. Foran os er 12 timers flyrejse. Enkelte af de fremmødtes tasker bærer præg af et liv i den militære verden, men derudover er der ikke meget, der peger på, at gruppen af unge, og knap så unge, er på vej ud på en militær mission.

Lørdag kl. 08.00 (lokal tid)

Efter en enkelt overnatning på hotel kan missionen ikke længere udskydes for besætningen på omkring 150 mand. Første vagthold, og andre med aktier i overleveringerne, sendes ud til skibet klokken 08.00. Vi andre må vente endnu to timer, før busserne kører os ned på havneområdet.

Om bord på skibet genkender jeg flere ansigter fra flyveturen. Men nu er mine rejsefæller trukket i ørkenuniform. Selvom det er mindre end 24 timer siden ankomsten, og tre måneder siden de sidst var om bord på ESBERN SNARE, vandrer de hjemmefant rundt på skibet, som var de aldrig gået fra borde.

Lørdag kl. 14.00 (lokal tid)

På mange måder er det herligt blot at være journalist. I hvert fald denne dag om bord på ESBERN SNARE. For godt nok løber besætningen ikke rundt som hovedløse høns, men det er tydeligt, at der er masser at se til. Blandt andet at finde sig til rette på lukafene. Heldigvis behøver de ikke vente længe på deres større ejendele. De har nemlig allerede stået i flyttekasser på flex-dækket i lang tid. Ikke på grund af hurtig levering, men simpelthen fordi de ikke nåede at blive sendt hjem efter den sidste mission.

Flyttekasserne åbnes for at tjekke, om det nu også er den rigtige, og at alt endnu er der. Og så bæres flyttekasserne ellers tilbage til lukafet. Et besætningsmedlem går dog søgende rundt blandt kasserne. Flytter på nogle af dem. Sniger sig til et kig i enkelte, inden han med hænderne i siden tager et blik ud over kasselandskabet.

"Jeg leder efter min kammerats kasse. Jeg har nemlig glemt mine støvler i Danmark, og han havde måske nogle hernede i sin kasse, som jeg kunne låne, til han kommer herned senere."

Søgningen fortsætter, men da vennens kasse endelig bliver fundet, er der ingen støvler – eller det er der, men i forkert størrelse. Der er nok at få styr på.

Søndag kl. 07.30 (lokal tid)

"Skafning. Så er der skafning."

Prajeanlægget knitrer, og tungt vender jeg kroppen ud af køjen. Efter at have trukket mit civile tøj på, lister jeg ud af mit tildelte lukaf og går ned i cafeteriet.

Ved bordene og i køen til "tag-selv-linien" går samtalen allerede en smule opstemt. Jeg er vist den eneste, der endnu har søvn i øjnene. Der er ikke længere nogen undtagelser – alle er i uniform. Selv skibspræsten er nu iklædt shorts med brune og grønne pletter og en beige skjorte. Kun kokkene bærer ikke den sandfarvede uniform, men har deres eget grå og hvide sæt, der trods alt også lugter af orden og systematik.

Moden om bord er kun afvekslet ved længden på shortsene. Enten sidder de lidt højt – som i 80'erne - eller er surferlange. Derudover veksler fodtøjet mellem støvler eller sandaler – dog med sandfarvede sokker i begge.

Søndag kl. 11.00 (lokal tid)

Besætningen har ikke engang været om bord på ESBERN SNARE i to døgn endnu, men de fleste føler sig allerede hjemmefant. I cafeteriet snakkes der, drikkes kaffe, vand eller juice, mens genudsendelserne af gårsdagens TV-avis kører i baggrunden. Dronningen og prinsgemalen pryder den ene væg, mens der på den anden hænger et maleri af riddernes korstog. Omkring mig bevæger snakken sig fra prisen på telefonopringninger til familien til en debat om, hvilke hudfilm der er bedst. Pludselig kaldes alle til deres poster.

"Manøvrerulle. Manøvrerulle."

Så sidder jeg tilbage alene. Blot med kaffen, genudsendelsen af TV-avisen og Dronningen. Nyhederne om jordskælvet i Japan kæmper en brav kamp om

lydherredømmet med kabyssens skramlen – hvorfra der i øvrigt serveres medister med rødkål til frokost. Længere væk er Danmark altså heller ikke.

Søndag kl. 18.00 (lokal tid)

Jeg sidder i et trangt passagerfly fra Ethiopian Air. Den afgangende besætning er på denne tid allerede tilbage i Danmark, hvor de fortjent skal afholde frihed efter et langt og begivenhedsrigt togt. Om lidt hænger jeg i luften over Djibouti, mens ESBERN SNARE stævner ud i Det Indiske Ocean. Jeg fandt ikke min naturlige plads i løbet af mine timer på skibet. Til gengæld er jeg sikker på besætningen fandt deres og er klar til at drage i tjeneste for Danmark. Jeg døser langsomt hen på mit ukomfortable flysæde. Det har været en lang weekend, men til forskel fra besætningen kan jeg da trøste mig med at ligge i min egen seng om nogle timer – 18 for at være helt præcis.

Dybfrost i plus grader

I kabyssen på **ESBERN SNARE** har skibskokkene ofte store udfordringer med provianten, der skal brødføde de omkring 150 mennesker om bord.

TEKST OG FOTO: THOMAS KLOSE JENSEN

Der er gang i kabyssen, hvor de rødglødende grillelementer i ovnene giver de mange stykker andebryst en brun kulør. Dagens samtaleemne er maden, som skibet modtager i havn – denne gang i Djibouti. Og mens kokkene arbejder med aftensmaden, går snakken lystigt.

Hver gang én historie smides på bordet, trækkes en ny frem, der trumfer den første. Historier, om melposer med flere forskellige dyr i, gulerødder, der er bløde som røde pølser, og rugbrødsdejen, der måtte have et skud sovsekulør for overhovedet at ligne rugbrød, blander sig med duften af sur-sød sauce og de salte andebryster, mens dampen fra kogt broccoli hænger som en sky i det rustfrie miljø.

Mad over bordd

ESBERN SNARE modtager store mængder mad, og derfor er det vigtigt, at det ikke kommer om bord, før det er kontrolleret til bunds. For kommer det først

inden for lønningen, så overtager skibet ejerskabet af leveringen. Men det sker dog, at noget overses og kommer indenbords – og så er der kun én udvej, fortæller proviantofficer Thomas Beck Olsen.

"Så må vi smide provianten ud over lønningen. Vi kan jo ikke have fordærvede madvarer om bord. Bakterierne spreder sig så hurtigt i denne varme – så proviantforsyningen er en meget stor udfordring," forklarer han og fortsætter; "Når vi snakker dybfrost, skal temperaturen ligge på 18 minus grader, og det kan godt være svært for leverandørerne at holde den hernede i varmen. Så nogle gange er vi nødt til at tage imod kød, der kun er fire minus grader. Men når vi får frostvarer, hvor temperaturen er på to plus grader, så er vi simpelthen nødt til at afvise det."

Spørgsmålet om appetitten

Tilbage i kabyssen er skibskok Martin Heise ved at skære de saftige andebryster ud. Sur-sød saucen og det kogte broccoli ligger allerede og damper i cafeteriets "tag-selv-linie" – klar til skafning. Lige som sine kollegaer fortæller han også om de mange udfordringer, der er med provianten i fremmede lande.

"Vi vil helst have kød hjemmefra. Det er ikke altid, at det er helt godt nok hernede. Nogle gange har vi fået leveret kød, der bare lå frit på en ladvogn," fortæller skibskok Martin Heise, mens han ryster på hovedet og suppleres af kollegaen H.N. Andersen;

"Hvis du så noget af det, vi får leveret, så ville du simpelthen miste appetitten."

Der er dog ingen af besætningsmedlemmerne, der lader til at have mistet appetitten denne aften. I hvert fald er der ingen, af besætningsmedlemmerne, der nøjes med at stikke til maden. De velvoksne portioner forsvinder hurtigt fra tallerknerne, der efterlades i opvaskebakken med enkelte rester af den røde sur-sød-sauce.

Politiarbejde på åbent hav

Søværnets militær politi har med Operation Ocean Shield fået en ny dimension i deres opgaver. De er nu med helt fremme i det forreste maritime geled og står ansigt til ansigt med formodede pirater.

TEKST OG FOTO: THOMAS KLOSE JENSEN

Siden 2007 har militærpolitiet og frømandene haft et samarbejde i den Specielle Maritime Indsatsenhed, SMI, sammen med EOD-folk (sprængstoffolk). Det er denne enhed, der i sorte rhibber sejler ud fra ESBERN SNARE og boarder de mulige piratskibe, som ESBERN SNARE lokaliserer. Det er første gang, at søværnets MP'ere er med helt fremme i skarpe maritime situationer. "Søværnet" tog derfor en snak med senest udsendte MP-gruppefører, der går under kælenavnet DJ, om, hvordan oplevelsen af dette har været. Men først – hvad er MP'ernes opgave i Det Indiske Ocean?

Styr på pirater og gidsler

"Kort fortalt, så handler vores job om at sikre beviserne til brug i en eventuel retssag. Men for at vi kan fokusere på den opgave, så indgår vi i det her team, hvor frømandene sørger for at nedkæmpe og sikre piraternes skib, mens EOD-

folkene sikrer våben og sprængstof. Ved at vi har disse tre funktioner, så kan vi hver især fokusere på vores opgave og løse den bedst muligt," forklarer DJ. Trods vedholdende spørgsmål om opgavens art, så mener DJ ikke, at MP'ernes opgave på ESBERN SNARE er så anderledes endda. For selvom arbejdet foregår i Det Indiske Ocean, og trusselsbilledet er noget anderledes, så ligner det meget det arbejde, politibetjente udfører i Danmark.

"Vi skal have styr på piraterne og eventuelle gidsler. Hvem er gidsel, og hvem er pirat? Så skal vi have klarlagt, hvem af piraterne, der befandt hvor på skibet, sikre de beviser, der kan belaste de formodede pirater i en eventuel retssag. Og til sidst skal vi have styr på det antal sårede eller dræbte, der muligvis kan være efter skududvekslinger."

Men MP'ernes arbejde slutter ikke om bord på moderskibet. Også når de formodede pirater bringes om bord på ESBERN SNARE, er der nok at se til.

"Så er det vores opgave at registrere DNA og andre biometriske data og selvfølgelig udspørge de formodede pirater, som tilbageholdes på ESBERN SNARE. Og så skal vi naturligvis også holde vagt i skibets fængsel og sørge for, at de formodede pirater behandles efter forskrifterne og samtidig sikre, at vi ikke går på kompromis med sikkerheden, da vi i flere tilfælde må vurdere de tilbageholdte som værende "farlige". Det stiller store krav til vores bemanning, hvilket har medført, at der i to omgange er sendt MP forstærkning ned til ESBERN SNARE," forklarer DJ.

Et godt samarbejde

SMI-holdet, som MP'erne er en del af, har været i brug siden 2007, hvor man for første gang sammensatte gruppen for at beskytte nødhjælpshold fra FN World Food Programme mod angreb og overfald. Den opgaveløsning har dog ændret sig en del i den nye mission om bord på ESBERN SNARE. Her opsøger MP'erne, sammen med frømandene, de formodede pirater og er de første til at se dem i øjnene. Og DJs gruppe er desuden den første MP-gruppe, der er blevet beskudt af de formodede pirater.

"Jeg ser beskyddningen og det optrappede trusselsniveau som et bevis for, at vi netop har brug for SMI-holdet med de forskellige specialer, som Frømandskorpset med MP'erne og EOD'erne indeholder, i ESBERN SNAREs opgaveløsning. Det er specialer, der vil være svære at undvære i så farlige situationer, som ESBERN SNARE er indsat i."

Men selvom det er første gang, at MP'erne er med i det forreste maritime geled, så har søværnets MP'er tidligere været udsendt. Blandt andet kørte MP'erne mellem 2004 og 2007 som livvagt for personale fra Udenrigsministeriet i Basrah og Bagdad og er efterfølgende også blevet udsendt til Irak og Afghanistan til støtte for hæren.

"Men det er en ny opgave for Militærpolitiet at være med til at sikre skibet, der er boardet, samle beviser og forsøge at klarlægge, hvilke formodede pirater, der har skudt mod danske soldater. Det er et meget vanskeligt, men også spændende efterforskningsarbejde at deltage i," slutter DJ.

Mændene i sort

Når søværnets skibe går i havn i udlandet, er mændene i sort på plads. Mændene i sort er MSE-folkene, og deres opgave er at håndtere alt praktisk i forbindelse med et ophold i fremmed havn. På den måde kan besætningen fokusere på den operative opgave.

TEKST: THOMAS KLOSE JENSEN
FOTO: MSE

Tag en snak med MSE'et, når du kommer i land. For uden dem - ingen mission" siger næstkommanderende Mads Buhl på ESBERN SNARE. Ordene falder, da "Søværnets" udsendte efter halvandet døgn i Djibouti siger pænt farvel efter at have fulgt besætningsskiftet i marts måned. Mit fly hjem mod Danmark afgår først omkring klokken 18.00, og jeg har derfor endnu nogle timer, der ligeså godt kan bruges på en snak med disse disse mænd fra MSE'et eller Maritime Support Element, som forkortelsen står for. Heldigvis er det intet problem at finde de to fra MSE'et, da de skiller sig ud i de helt sorte uniformer, men derudover er det også dem, der skal sende mig sikkert i lufthavnen, men det er jo som sagt først om nogle timer. Men eftersom lufthavnen i Djibouti ikke emmer af hygge, foregår ventetiden og samtale med MSE-folkene på hotellet, hvor de bor. "Mads Buhl forklarede mig, at uden jer ingen mission – så hvad laver I egentligt?" "Jeg tror nok, at han har overdrevet lidt. Men man kan sige, at vi er de praktiske grise, når søværnets skibe går i havn i lande, hvor der ikke nødvendigvis er samme styr på tingene som i Europa for eksempel," forklarer seniorsergent Carsten Nymark.

Skaber tillid

MSE'ernes opgave starter, så snart de har fået planen over, hvilke havne ESBERN SNARE går ind til. En del af arbejdet klares hjemmefra, men noget tid før ESBERN SNARE lægger til kajen, er mændene i sort allerede i landet. Og her består deres arbejde i at gøre havneopholdene så smertefrie som muligt for besætningen om bord på søværnets skibe, så de kan fokusere på den operative opgave.

Det er MSE-folkene, der ved, hvilke lokalområder de danske soldater skal undgå, hvor der kan provianteres, eller sørger for eventuel transport og indlogering på diverse hoteller. Men i særdeleshed handler deres arbejde om at danne sig et godt lokalt kendskab og få et godt forhold til de lokale.

"Her i Djibouti er vi taget ned på havnen flere gange dagligt, bare for at arbejderne genkender os. Til sidst behøvede vi slet ikke vise ID eller blive kontrolleret. På den måde har vi fået en lettere adgang til området, og for eksempel ved besætningsskifte kan vi køre besætningerne ind og ud uden at skulle standse og spille deres tid," fortæller Carsten Nymark og suppleres af marinespecialist Jan Cordes;

"Det handler om at gøre sig den ulejlighed at hilse pænt på manden på havnen og trykke hans hånd. Han er udadtil måske ikke den vigtigste mand, men ofte er det gennem ham, vi kan hurtigt kan løse et pludseligt opstået problem uden at skulle gennem alt bureaukratiet først."

Farvel til de lokale

Når skibet har forladt havnen, bliver MSE'folkene i landet i nogle dage derefter. Både for at sikre at returgodset kommer ordentligt af sted mod Danmark, men også for at tage en ordentlig afsked med de lokale.

"Så kører vi rundt og siger farvel og trykker de sidste hænder, der skal trykkes. Det handler jo alt sammen om, at når vi så igen kommer til dette sted, så kender de os og forbinder Danmark med noget positivt. På den måde går alting meget lettere," fortæller Carsten Nymark.

Da turen endelig skal videre mod lufthavnen leder de sortklædte mænd os pænt ud gennem hotellet. I døren smiler jeg kort til portieren, men meget sigende, for det MSE-folkene netop har fortalt, får selv han et håndtryk, en kort kommentar og et stort smil med på vejen fra de to sortklædte mænd. Det virker lidt ligegyldigt for en udenforstående som mig, men en ting er sikkert – denne mand husker i hvert fald Nymark og Cordes.

En udsendelse trækker tråde

Hvem står tilbage, når søværnets personel hasteudsendes med en uges varsel? Åbenbart en lang række forskellige mennesker. SØVÆRNET fandt i hvert fald tre vidt forskellige af slagsen.

De to navigationsofficerer, premierløjtnant Carsten Brix Nissen og løjtnant Martin N.S. Sørensen, er lige kommet om bord på ESBERN SNARE og er ved at finde sig til rette på deres fælles lukaf. Her skal de bo, side om side, de næste tre måneder. Stemningen er god og afslappet, men hvordan reagerer man egentlig, når man med kort varsel bliver sendt ud i Danmarks tjeneste.

"For mig var det ikke noget problem. Det var faktisk meget fedt. Men jeg har heller ikke efterladt hverken familie, kæreste eller børn derhjemme. Det er der jo andre, der har," fortæller Carsten Brix Nielsen og sender et drilsk smil til sin kollega Martin N.S. Sørensen.

"Ja, mig for eksempel. Jeg har en kæreste og en datter på fire måneder derhjemme, så jeg går lige glip af en barnedåb. Det var ikke så populært, men det hører med til jobbet. Sidste gang holdet var udsendt, havde jeg barsel og var derfor ikke med. Da jeg så havde muligheden for at tage med på denne tur, valgte jeg i samråd med min familie at tage af sted, selvom jeg går glip af min datters barnedåb. Det er bare mere interessant og lærerigt at være på en international operation end at sejle øvelser," forklarer Martin N.S. Sørensen.

Nye vagtplaner

Martin N.S. Sørensen er dog ikke den eneste der har måttet træffe en lidt upopulær beslutning for at deltage i udsendelsen. En stor del af besætningen har med kort varsel vinket farvel til kærester, børn og familie. Og skibets sygeplejerske, Gitte Raja Bukhave, har endda måttet vinke farvel til sin arbejdsplads på et ikke helt belejligt tidspunkt.

"Jeg arbejder til daglig på Hobro Sygehus' anæstesiaafdeling samt på deltid på Ålborg Sygehus' Center for Medicinsk Simulation. Begge steder måtte jeg fortælle, at de måtte revidere de helt nye vagtplaner, fordi jeg skulle på togt med ESBERN SNARE. Nu skal jeg ikke være med på hele togtet. Kun de første uger, men alligevel er det flot af mine børn og min arbejdsplads at give rum og opbakning til, at jeg kunne tage af sted.

Men selvom planen i første omgang var, at Gitte Raja Bukhave kun skulle være med de første uger, så måtte hun endnu engang sige farvel til sin afdeling, da skibets hospital fik behov for forstærkning i maj.

"Jeg var hjemme i fem uger, og så måtte afdelingen slippe mig igen. Men der var intet brok – bare total opbakning. Vi er en ret lille afdeling, og vi er faktisk to anæstesisygeplejersker, som er tilknyttet henholdsvis søværnet og flyvevåbnet. Så man kan roligt sige, at Hobro Anæstesiaafdeling yder et stort bidrag til forsvarets missioner," siger Gitte Raja Bukhave.

Triste konfirmander

En ting er kollegaer og familie. Det har langt de fleste efterladt i en eller anden form. Men i Nordsjælland er der efterladt et helt sogn. For skibets præst, orlogspræst Camilla Munch, måtte pludselig sige farvel til Odden Sogn og dermed også til sine minikonfirmander og konfirmander, der skulle konfirmeres mindre end to måneder senere.

"Mine konfirmander og minikonfirmander var kede af, det ikke bliver mig, der konfirmerer dem og holder afslutning med dem. Jeg nåede heldigvis at få snakket godt med dem og sende breve med hjem til deres familier og forklare situationen. Men jeg tror nu også, de er lidt stolte over, at deres præst tager af sted. Jeg savner også dem og er ked af at "slippe" dem før tid. Heldigvis er der kommet en rigtig god afløser – og det er en stor trøst".

Fritagelse er mulig

Selvom de tre ovenstående besætningsmedlemmer alle har måttet afbryde deres daglige liv på en eller anden vis, så kan besætningsmedlemmer dog godt fritages for tjeneste i internationale operationer, hvis særlige forhold taler for det. En af dem, der skal tage stilling til, hvorvidt det er muligt at blive fritaget, er chef for personalesektionen i 2. eskadre orlogskaptajn Jan Erik Niegsch;

"Der er nogle ting, vi lovmæssigt skal give tilladelse til – for eksempel barsel, eller hvis der er elementer i medarbejderens personlige forhold, der taler for, at han eller hun ikke kan udsendes. Det er helt klart. Men derudover er der ikke nogen klare retningslinjer for, hvornår vi kan fritage et besætningsmedlem for deltagelse i internationale operationer. Vi vurderer det i hvert enkelt tilfælde og lytter naturligvis til argumenterne. Men der skal være nogle særlige omstændigheder, der taler for en eventuel fritagelse – for eksempel hvis privatlivet vil blive belastet i særlig grad. Hvis vi så finder, at argumenterne taler for, at udsendelsen er uhensigtsmæssig, så prøver vi selvfølgelig at finde en afløser," forklarer Jan Erik Niegsch.

I løbet af en mission er det også muligt at komme hjem, hvis der sker noget særligt i den nærmeste familie – for eksempel dødsfald, fødsler eller lignende. Sådan blev det også på forårstogtet. Her blev tre af besætningsmedlemmerne afløst tidligere, som følge af barsel.

Solstik og pirater

ESBERN SNAREs flydende hospital skal kunne lidt af hvert. Oftest er det små skavanker, som skibets læge og sygeplejerske skal tage hånd om. Men også de formodede pirater tilses af hospitalets personel.

TEKST OG FOTO: THOMAS KLOSE JENSEN

Kommandolægen sidder ved konsultationsbordet med sygeplejerske Gitte Raja Bukhave. Samtalen går på de kommende måneders arbejde i skibets hospital – og ikke mindst almindelig hyggesnak.

Begge har været udsendt flere gange og sprang til med det samme, da behovet om at blive udsendt med ESBERN SNARE kom. Gitte Raja Bukhave arbejder til daglig på en anæstesiaafdeling, hvor hun bedøver patienter og underviser kommende sygeplejersker. Men så snævert et arbejdsfelt går det ikke at have på ESBERN SNARE.

"Her skal man jo kunne mange flere ting. Det er næsten de samme arbejdsopgaver som på en skadestue, så det skal man lige vænne sig til, men det går hurtigt," forklarer hun.

Selvom pladsen er begrænset, er ESBERN SNAREs hospital ganske velassorteret. Her er fire sengepladser til særligt syge, et røntgenapparat og narkoseudstyr. Og skulle det blive nødvendigt, kan kommandolægen operere og sygeplejersken bedøve.

Men det er ikke kun skibets besætningsmedlemmer, der nyder godt af de gode kræfter i hospitalet.

Ikke en patient

Når skibet tager formodede pirater om bord, er hospitalet en del af den procedure, der sættes i gang, når ESBERN SNARE tilbageholder formodede pirater.

"Vi undersøger deres generelle fysiske tilstand og holder øje med dem i den tid, de er om bord. Det handler om at sikre en dokumentation for, at de er blevet behandlet efter forskrifterne, mens de har været tilbageholdt," forklarer kommandolægen.

– Men hvordan er de formodede pirater, når de kommer om bord?

"De er bange, for de er ikke klar over, hvad der skal ske med dem," forklarer kommandolægen, der suppleres af Gitte Raja Bukhave.

"Ja, og så er de tynde, men ikke udsultede. Faktisk har de en ret god kondition. Det skal man have for at kunne kravle op ad en skibsside. Men selvfølgelig er de tynde. Vi kan faktisk se, at de tager tre til fem kilo på, når de har været på skibet i længere tid - for så har de da fået noget at spise. Men det er jo ikke så overraskende i og med, at de kommer fra et fattigt land og opholder sig i længere tid på havet uden ret meget at spise."

– Kommer man tæt på de formodede pirater i den situation?

Jeg når lige at fuldende spørgsmålet, inden kommandolægen bryder ind og svarer;

"Nej, det gør vi ikke. De er normalt ikke patienter, og derfor behandler vi dem heller ikke sådan. Vi behandler dem kun, hvis de er sårede eller bliver syge under opholdet på ESBERN SNARE."

Sådan var det

Sådan var den daglige arbejdsgang for hospitalet altså under besøget for godt tre måneder siden. Men blot to uger efter interviewet ændredes dette markant, da ESBERN SNARE for første gang i Operation Ocean Shield kom i ildkamp med en række formodede pirater.

Det betød, at ESBERN SNARE, i løbet af de omkring tre måneder missionen varede, sammenlagt fik 13 sårede pirater om bord, hvoraf de fem var alvorligt sårede.

"På nuværende tidspunkt, hvor ESBERN SNARE er på vej hjem, har vi blandt andet givet 41 fulde narkoser. Det har jeg aldrig oplevet før," fortæller kommandolægen, der nu er tilbage i Danmark.

Derudover blev næsten alle ESBERN SNAREs forsyninger af medicin, væske og operationsartikler brugt op, og hospitalet måtte i en periode sende bud efter forstærkning hjemmefra af både medicin og personel. Det har givet stof til eftertanke i forhold til udsendelsen af medicinsk personel fremover.

"Sådan som de sidste tre måneder har udfoldet sig, så kan det da overvejes, om bemanningen af hospitalet skal se anderledes ud fremover," forklarer kommandolægen.

Så selvom det normalt blot er mindre skavanker, skibets hospital tager sig af, så kan billedet hurtigt ændre sig. Og så gælder det om at være forberedt.

Et børnehjem i Mombassa

Der var alt fra cornflakes til kontorartikler i den busfuld af gaver, som ESBERN SNARES besætning lastede til et børnehjem ved Mombassa. Og gaverne blev modtaget med sang, musik og glade smil.

TEKST: CAMILLA FLARUP WOLFFGANG
FOTO: ESBERN SNARE

Den 1. juni gik ESBERN SNARE til kaj i Mombasa, og da vi havde ligget et par dage i havnen, fik vi besøg af en gammel kending, Paul Katha. Han er leder af børnehjemmet Bee Hive, hvis primære eksistensgrundlag består af indsamlede midler: donationer af mad, penge og andre fornødenheder fra skibe på havneophold i Mombasa. Han havde tidligere været i kontakt med en dansk besætning og spurgte også denne gang, om skibet havde mulighed for at hjælpe børnehjemmet.

En skønsm blanding

Der blev iværksat en indsamling, og alle skibets divisioner gik i gang med at gå gemmerne igennem for at se, om der skulle være nogle ting, børnene kunne

bruge – eller eventuelt kunne sælge videre.

Det blev en skønsm blanding af mad, tæpper, liggeunderlag, kaffe, the, arbejdshandsker, førstehjælpsudstyr, papir og kontorartikler.

Dagen før ESBERN SNARE igen skulle afgå Mombasa, blev én minibus fyldt med grej til børnene. En anden blev fyldt med folk fra besætningen, der dels gerne ville hjælpe med at få tingene af sted og dels havde lyst til at se børnehjemmet. Det tog sin tid at få donationerne gennem havnemyndighederne. Men derefter gik turen gennem byen, med trækfærge til halvøen Likoni, og videre til børnehjemmet. I al hast havde Paul fået arrangeret en ægte afrikansk velkomst med sang og musik.

Må selv skaffe midlerne

Minibusserne kørte ned gennem rækkerne af børn, og derefter blev der pakket ud under stor munterhed. Alle mand hjalp til. Det yngste barn på stedet var bare fire år, men kunne sagtens bære Corn Flakes æsker ind. De ældre børn tog fat på tæpper og puder m.m.

Mens børnene og medarbejderne på børnehjemmet sorterede lidt i mængderne, fik besætningen en rundvisning på børnehjemmet, der huser omkring 25 børn, både piger og drenge.

Paul fortalte, at han selv skaffer alle midler til børnehjemmet, fordi der i Kenya ikke er tradition for, at staten blander sig drift af børnehjem. Han har dog skattefritagelse, men anden hjælp får han ikke.

Han var derfor ret presset, fordi fundraisingen tog så meget tid, og han havde af den grund ikke tid til at vedligeholde ejendommen. Ind i mellem havde han haft skibsbesætninger til at give en hånd med. Blandt andet havde besætningsmedlemmer fra det tyske skib NIEDERSACHSEN malet en del af drengenes soverum. På grund af ESBERN SNAREs afrejseplaner kunne vi dog ikke bidrage med praktisk arbejde. Men huset trængte til en kærlig hånd.

Skolegang

Det havde bliktag, men ingen vinduer. Så da en regnbyge slog ind over området, piskede regnen ind i køkkenet. Den største stue var både opholdsrum og skolestue, for undervisningen blev prioriteret højt. Alle børnene talte godt engelsk. Paul fortalte, at de på børnehjemmet underviste børnene hjemme, for det var for dyrt med skole og skoleuniform. Men han havde en aftale med en skole om, at børnene kunne gå til eksamen dér, når det var tid. De dygtigste børn fik videre uddannelse, og han var stolt over at fortælle, at et af hans børn nu læste jura på universitetet. Ellers prøvede han for eksempel at give dem kørekort, så de kunne forsørge sig selv.

Efter rundvisningen var der mere sang, hvor vi gæster også var med. Derefter var der hyggelig snakken, men børnene guffede løs af Corn Flakes og Guld Korn. Efter et par timer tog vi tilbage til ESBERN SNARE, fulde af nye indtryk. Og dagen efter blev ESBERN SNARE sunget ud af Mombassa.

Alle børnene havde taget opstilling langs kysten og vinkede, sang og hujede, da vi sejlede forbi.

Spot en frømand

Specialoperationsstyrke er af forskellige grunde omgæret af en vis mystik. Vi kender ansigter og navne på enkelte som jægersoldaterne B.S. Christiansen og Thomas Rathsack og selvfølgelig Kronprins Frederik, der er uddannet frømand. Ellers lever specialoperationsstyrkerne i det skjulte. Men hvem er de, og hvordan ser de ud? I et forsøg på at finde svaret tog "Søværnet" til Kongsøre og besøgte Frømandskorpset.

TEKST OG FOTO: THOMAS KLOSE JENSEN

Drabet på Osama Bin Laden fik masser af plads i medierne, og særligt det faktum, at det var specialoperationsstyrkernes specialstyrke, der tog sig af missionen, fik opmærksomhed. Men da missioner af den kaliber er hemmelige, var der en ting, medierne ikke kunne vise. Soldaterne selv. Men hvordan ser en soldat af specialoperationsstyrkernes rent faktisk ud? Er han et stort muskelbundt, er han en dræbermaskine, eller er han bare ligesom alle os andre? Det satte "Søværnet" sig for at finde ud af. Derfor gik turen til Kongsøre, hvor Frømandskorpsets ansigt udadtil, Peter Andersen, også kaldet Tot, indvilligede i at prøve at skabe et billede af "Frømanden".

Det kan slutte i morgen

Tot er til at starte med tilbageholdende med at opstille en facitliste for frømænd. For frømænd er forskellige ligesom alle andre. Men lidt efter lidt begynder billedet alligevel at tage form.

"Han er klædt i casual eller afslappet tøj. Noget lidt sommerligt med for eksempel en løs skjorte. Derudover går mange også i klip-klappere. Det skal være noget, det er rart at bevæge sig i," forklarer Tot og fortsætter;
"Generelt går han nok meget op i at nyde ting som mad, cafébesøg og så videre og at have det rart. Vi ved, at det kan slutte i morgen, så derfor sørger man også for at være god ved sig selv."

Kvabsede frøer

Af statur er en frømand mellem 175 og 187 centimeter høj, vurderer Tot. Vægten ligger mellem 85 og 95 kilo, mens bodybuildertyper som Arnold Schwarzenegger er ikke normalen.

"En frømand minder nok om triatleter og ti-kæmpere. Han er slank og sportstrænet, men ikke pumpet. Nogle kan endda være lidt kvabsede. Han er mere fokuseret på kroppens funktioner og smidighed. Hvis vi ikke kan blive samlet op i fjendtligt territorium, skal vi selv kunne gå de 50-60 kilometer, eller hvad det nu kræver for at kunne komme ud. Der kan man ikke bruge en bodybuilderkrop til meget.

Det handler om ens udholdenhed og psyke."

Tusindmeterblikket

Hvor det var svært for Tot at beskrive frømandens fysiske udseende, så er det mentale aspekt en helt anden sag. For her har han en meget præcis definition, der især fokuserer på selvtilliden.

"Vi har det, vi kalder tusindmeterblikket. Det vil sige, at vi lige kigger mennesker omkring os dybt i øjnene for at vise selvtillid. Det viser også, at vi ikke er bange for at blive konfronteret af andre mennesker. Hvis en frømand for eksempel er til en fest, hvor han ikke kender nogen, stiller han sig ikke over i hjørnet og venter på, at andre henvender sig til ham. Han kan godt indlede det sociale samspil. Det er på den måde, det skal forstås. Han udstråler selvtillid og en positiv tankegang."

"Jeg arbejder ved forsvaret"

Den sidste ting, man kan spotte en frømand på, er ifølge Tot en vis tilbageholdenhed med at nævne frømandskorpset.

"Hvis vi bliver spurgt, hvad vi laver til daglig, så tror jeg, de fleste siger, at de arbejder for forsvaret. Hvis folk så bliver ved med at spørge nærmere ind til, hvor i forsvaret man arbejder, er svaret søværnet og først til sidst Frømandskorpset. Vi vil gerne vurderes som mennesker først. Jeg vil for eksempel ikke bare være ham frømanden. Jeg vil gerne være Peter, som tilfældigvis er frømand."

Kvinderne er på vej

Så vil man spotte en frømand, er han altså mellem 175 og 189 centimeter høj og vejer 85 til 95 kilo. Han går afslappet klædt, er slank, sportstrænet og lidt af en livsnyder. Han udstråler selvtillid og holder det med Frømandskorpset lidt ind til kroppen. Og så er han en mand. Men det er kun et spørgsmål om tid.

"Der er ikke nogen kvinder, der har gennemført uddannelsen. Endnu. Men det er bare et spørgsmål om tid. De skal nok komme," siger Tot og lægger dermed op til endnu en revidering af billedet på en rigtig frømand.

Mere om frømanden

Hver frømand får et øgenavn under uddannelsen. Øgenavnet bestemmes ud fra en pudsig situation under uddannelsen. Kronprins Frederik fik for eksempel sit

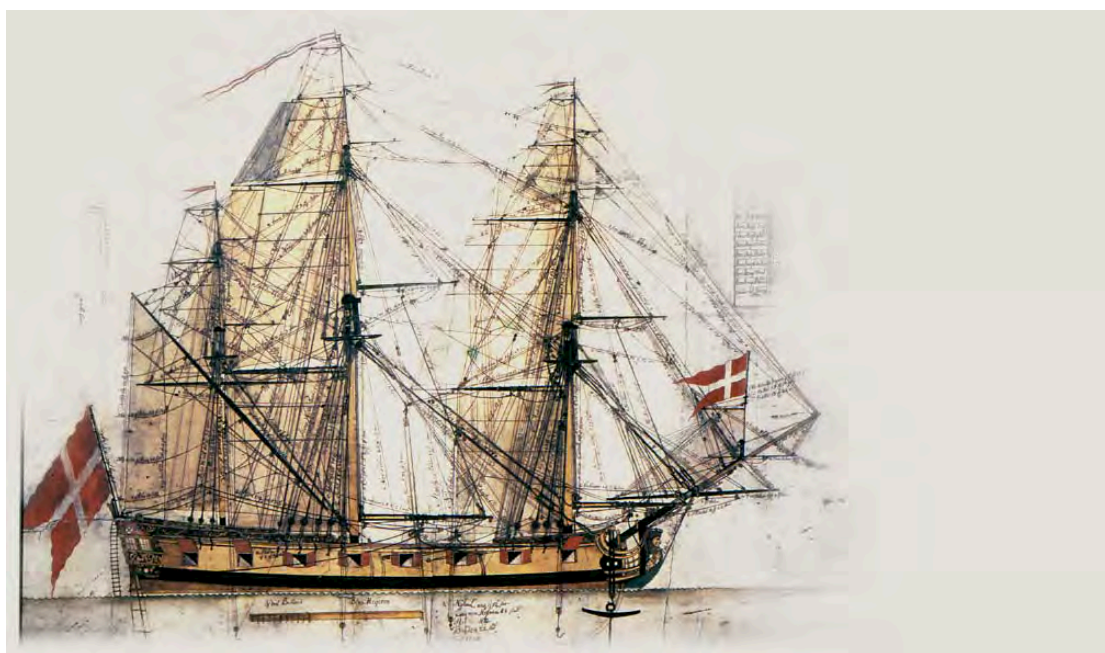
øgenavn, da hans dykkerdragt, ligesom for alle andre elevers, blev fyldt med vand for at illustrere, hvor stærk dragten er og for at vise, at man ikke synker, selvom der skulle være vand i dragten. Da Kronprinsen efter øvelsen kom op på molekanten, var dragten stadig fyldt med vand, så han lignede pingvinen i børne-TV-serien Pingo, der i samme periode kørte i fjernsynet. Derfor var det nærliggende at døbe ham Pingo.

Ifølge Tot er det vigtigt at være i god fysisk form, hvis man vil være frømand, men det er ikke det vigtigste, fortæller han;
"Fysikken er vigtig, men den er langt fra alt. Det er langt vigtigere, at ansøgeren kan samarbejde med en gruppe, men samtidig kan arbejde alene. Han/hun skal være omstillingsparat samt have selvtillid og en tro på sig selv. Og så skal det være en livsdrøm eller en passion, for ellers kommer han/hun ikke igennem. Det er til syvende og sidst viljen og psyken, der afgør, hvem der bliver frømand."

Hvert år deltager op mod 120 i antagelsesprøven. 60-70 af dem kommer videre til optagelsesprøven, og af dem bliver kun 20-30 elever på uddannelsen, der varer ni måneder. Efter de ni måneder står mellem 7-9 elever tilbage og kan kalde sig frømænd.

Det er ikke nødvendigt at have en militær baggrund for at blive en del af Frømandskorpset. Faktisk kommer omkring 80 procent af frømændene fra det civile, men de resterende 20 procent kommer med en militær baggrund.

For at blive frømand er der en række formelle adgangskrav, der skal være opfyldt. Dem, samt mere information, kan du finde på websiderne www.froemandskorpset.dk eller www.forsvaretsuddannelser.dk.

Flåden ved Grønland i 275 år

Den 5. maj var det 275 år siden, at fregatten Blaa Heyren blev sendt til Grønland. Det historiske togt var flådens første suverænitetshævdelse i de grønlandske farvande.

TEKST: PER HERHOLDT JENSEN

ILLUSTRATION: SEJLTEGNING AF FREGATTEN BLAA HEYREN

Vinden var østnordøst, da fregatten Blaa Heyren 5. maj 1736 lettede anker fra Københavns Red og stævnede mod Grønland. Den lille 18 kanoners fregat under kaptajn Benjamin de Fontenay skulle hævde den danske konges ret til landet og beskytte den nyanlagte koloni Christianshåb.

"Et lidet armered Fartøj"

Forhistorien var, at den danske storkøbmænd Jakob Severin i 1734 havde overtaget handlen i Grønland. Hollandske hvalfangere og købmænd var aktive i navnlig Disko Bugt. De tuskhandlede med grønlænderne og foretog overgreb. Som modtræk anlagde Severin Christianshåb for at få grønlænderne til at indhandle deres produkter her og for at beskytte dem.

Den hollandske virksomhed generede Severins monopolhandel og var en trussel mod kolonien. Derfor bad han kong Christian den 6. om at sende "et lidet

armed Fartøj" til de grønlandske farvande for at få sat magt bag handlen og svække fremmed tilstedeværelse. De fremmede skulle afholde sig fra al handel med grønlænderne i en afstand på ti mil fra de oprettede og fremtidige kolonier.

"Haver prayed adskillige Hollandsche Hvalfangere"

Den 11. juni rundede Blaa Heyren Kap Farvel og stod op i Davis Strædet og gjorde jagt på fremmede skibe. Opgaven bestod i at kundgøre den danske konges befaling, og det skete ved at praje skibene. Stoppedes de ikke, blev der skudt varselsskud. Efter instruksens udførte Fontenay sin opgave lempeligt. Der måtte ikke opstå internationale forviklinger. Men det var en stor overraskelse for hvalfangere og købmænd, at et dansk orlogsskib nu var til stede. Disko Bugt, hvor det ellers vrirmede med skibe, var som blæst, når Blaa Heyren dukkede op. Den 24. juni ankrede fregatten ud for Christianshåb og afgav en dundrende salut. De fleste fremmede skibe forsvandt i al hast. Nogen tid senere overraskede Blaa Heyren to hollandske skibe ved det nuværende Ilulissat (Jakobshavn). Som følge af megen is måtte Fontenay sende sin roede chalup – den tids indsatsfartøj – ind til dem og læse dem teksten.

På vej sydover igen kom Blaa Heyren igen på arbejde. Som Fontenay skrev: "Ved min Udseiling af (Davis)Strædet haver ieg prayed Hollandsche Hvalfangere, hvilche ieg haver bekiendtgjort Eders Majestæts Befaling". Den 13. september 1736 kunne Fontenay skrive i skibsjournalen: "Kom Gud være lovet til Anchers paa Kiøbenhavn's Reed". Togtet var flådens første suverænitetsbevægelse i de grønlandske farvande.

"Udi Vort Land Grønland"

På Jakob Severins begæring sendte kongen i marts 1737 atter Blaa Heyren til Grønland under kommando af kaptajnløjtnant Henrich Wodroff. Instruksens pålagde ham at sejle til Disko Bugten "udi Vort Land Grønland", hvor han skulle advare hollænderne mod at drive handel med grønlænderne.

Wodroff var særdeles beslutsom og handlekraftig. Han bordede alle skibe, han mødte og forlangte skippernes underskrift på, at de anerkendte bestemmelserne. Nederlandene klagede til den danske regering over Wodroffs energiske optræden, men uden held. Fregatten Blaa Heyrens to togter var en milepæl i forsvaret af Grønland, hvor den danske flåde siden har haft indsat adskillige skibstyper med opgaver i de grønlandske farvande.

I slutningen af 2011 vil der blive udgivet en bog om Forsvaret i Grønland i forbindelse med 275 års jubilæet og Grønlands Kommandos 60 års jubilæum.

Ekspert i søkrigshistorie

Han har læst alle bøger om japanske og tyske krigsskibe. Han kender historien om de danske søhelte på fingrene, og hans speciale er den danske flådes sænkning i august 1943 og det danske ubådsvåben. Søren Nørby er historiker og ekspert i søkrigshistorie.

TEKST OG FOTO: PERNILLE KROER

Med sine 192 centimeter dukker Søren Nørby per automatik nakken, da han træder ind i det lavloftede aflange lokale på førstesalen i Forsvarets Bibliotek. Vi er i en af de rødpuksede længer på Kastellet, hvor biblioteket har til huse. I lokalet giver bøgerne i de tæt pakkede reoler langs væggene og på tværs af lokalet en akustik, som fornemmelsen af at have vat i ørene.

"Krig er jo en fantastisk historisk ting. Afgørende begivenheder kan ligge med minutters mellemrum, og krigens udfald kan afhænge af en enkelt begivenhed", siger Søren Nørby.

Stemmen er dyb med en rungende tone, der opsluges mellem reolerne og bøgerne i lokalet. Søren Nørby smækker sine lange ben i de sorte Lundhags trekkingbukser op på sofabordet og lægger fødderne i de mørke kondisko over kors, mens han gør sig det behageligt i den lave lænestol. Han er klar til at fortælle om, hvorfor søkrigshistorie er blevet hans levevej. Trods sine kun 35 år

er han allerede forfatter til godt en halv snes bøger og et halvt hundrede artikler om hovedsagligt dansk søkrigshistorie. Men som hovedbeskæftigelse underviser han i krigshistorie på Søværnets Officersskole, og i sin funktion af bibliotekar ved Forsvarets Bibliotek, hjælper han de studerende ved Søværnets og Flyvevåbnets Officersskoler med litteratursøgning. Desuden administrerer han bibliotekets digitale billedarkiv.

Med en næsten autistisk hukommelse rummer han i hovedet stort set hvert og ét af arkivets knapt 30.000 billeder. Hver især fortæller billederne en bid af historien om Danmark, sådan som århundreders krige har formet vores nation. Og det er netop krigshistorien, og særligt søkrigshistorien, som Søren Nørby interesserer sig for. Måske fordi det næsten stod skrevet i kortene, da Søren Nørby blev døbt, at han en dag skulle blive en af landets eksperter i søslag.

Søheltene og Søren

Med et navn, der til forveksling ligner navnet på Kong Christian II's nådesløse flådechef, Søren Nordby - manden, der i uset grad drev pirateri for den danske konge i Østersøen, og som plyndrede og afbrændte store dele af Skåne, Halland og Blekinge – ja, så var det Søren Nørbys forældre, der knyttede ham til dansk søkrigshistorie allerede, mens knægten lå i vuggen.

"Da jeg startede på historiestudiet, vidste jeg ikke, at mit speciale skulle blive søkrig. Men sådan blev det. Jeg interesserer mig særligt for tiden efter industrialiseringen, hvor krigen er med panser og kanoner, torpedoer og missiler. Og så har jeg en svaghed for U-både. Det er jo helt imod den menneskelige natur, at man tager mennesker og propper dem ind i et stålrør og sænker det ned i vandet. Hvorefter besætningen må leve sammen på så trang plads i lang tid. Og krigsskibene er jo fede! Der er ikke noget flottere end en fregat, der går gennem vandet med 30 knob. Der er noget ... potent, hedder det vel ... over et krigsskib", siger Søren Nørby, der også i sin undervisning på Søværnets Officersskole lægger hovedvægten på tiden efter industrialiseringen. Her er det ham magtpåliggende, at nutidens kadetter bliver bekendt med, hvad man har gjort i de seneste moderne krige, så Danmarks kommende officerer lærer af deres forgængere.

"I 1800-tallet havde man god tid, fra man så fjenden i horisonten, til man skulle træffe en beslutning. Men teknologien gør, at man i moderne krig skal tage afgørende beslutninger meget hurtigt", konstaterer Søren Nørby. Derfor er rigtige søhelte, ifølge Søren Nørby, gjort af et beslutsomt stof. Som for eksempel admiral Vedel, der viste mod og lederskab, da han den 29. august 1943 tog beslutning om sænkningen af den danske flåde. Hvis han ikke havde udvist denne beslutsomhed, ville Danmark have haft sværere ved efter krigen at blive regnet som allieret og senere at komme med i NATO, er Søren Nørbys påstand.

"Tordenskiold er vores absolut største søhelt, men han var jo hverken diplomat eller leder. Han var efter min mening en psykopat, der piskede og overfusede sine folk. Han blev en helt, fordi det gik ham godt. Men havde vinden vendt, havde han måske tabt, og så havde han ikke været afbildet på tændstikæskerne i dag", mener Søren Nørby.

Historien i nutid

Hvad enten Søren Nørby underviser i søkrigshistorie, holder foredrag eller skriver bøger og artikler om samme, hænger han altid historien op på kilder, men helst ikke kun de skriftlige.

"Det er jo fantastisk, når vi har godt skriftligt kildemateriale, men jeg vil aldrig kunne læse mig til, hvad nulevende personer, som har været med i begivenhederne, kan fortælle. Derfor er det skægt, når jeg holder foredrag i en marineforening om for eksempel flådens sænkning, og der så er én, der rejser sig og siger, at han var med dengang! Så får vi nuancer i historien, som vi aldrig ville

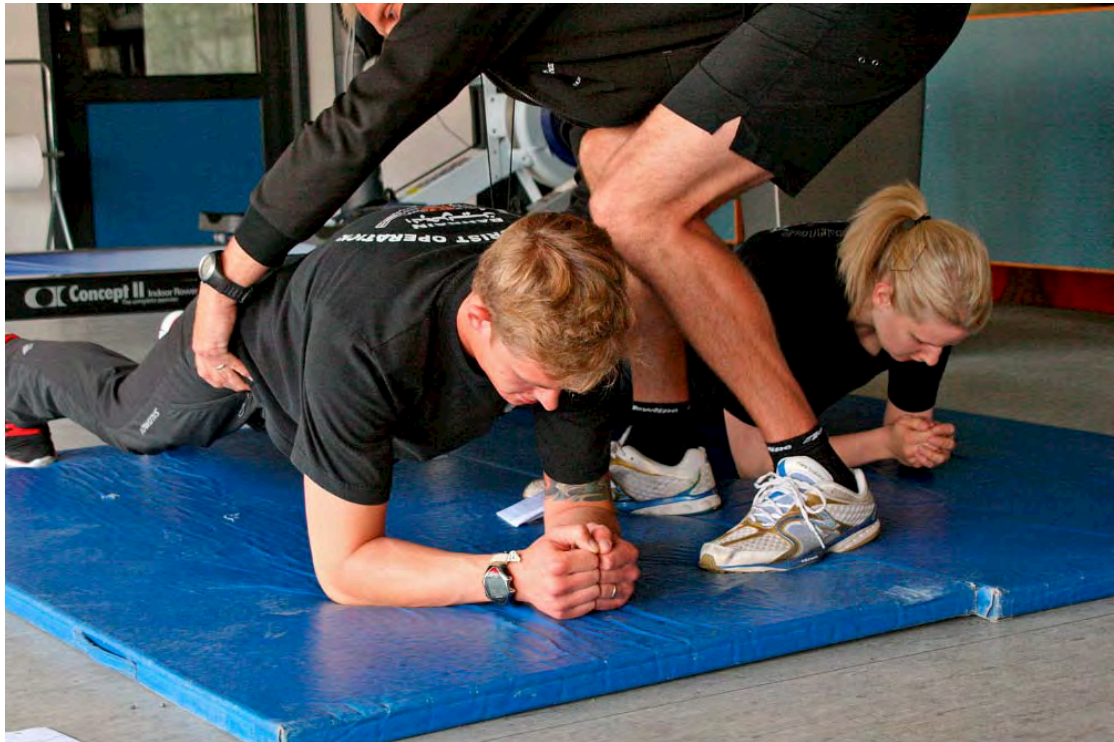
kunne få, hvis vi kun brugte de skriftlige kilder”, siger Søren Nørby, der lige nu er involveret i en bog om korvetterne af NIELS JUEL-klassen, som blev udfaset for bare et par år siden:

”Vi skriver korvetternes historie allerede nu, fordi vi kan tale med dem, der har sejlet med dem. Dét bliver historien bedre af!”

Krig er jo en fantastisk historisk ting. Afgørende begivenheder kan ligge med minutters mellemrum, og krigens udfald kan afhænge af en enkelt begivenhed”

Søren Nørby

30.000 billeder: Alle billederne i Forsvarets Biblioteks digitale billedarkiv har været igennem Søren Nørbys hænder. Blandt andet dette kort fra Store Nordiske Krig, der viser Carl XII, da han bliver ramt af et kardæsskud fra artilleriet på Frederiksteen.

Alle mand på uddannelse

Besætningerne på THETIS-klassen inspektionsskibene er normalt kun fuldtallige, når de er på togt i Nordatlanten. Men i én uge om året er alle mand samlet på land for at gennemføre de obligatoriske opfølgningskurser i for eksempel søredning, røgdykning eller skydning.

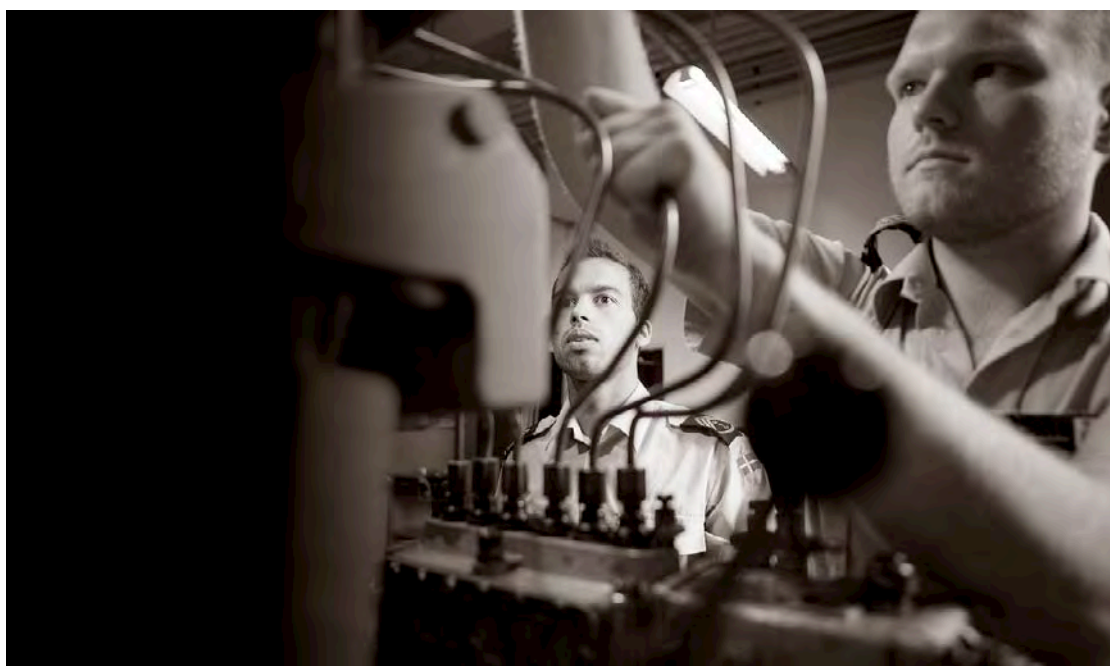
TEKST, FOTO OG TV: PERNILLE KROER

Oppe på skydebanen ved Søværnets Sergent og Grundskole ligger en flok besætningsmedlemmer fra 5. besætning på række på maven og tager sigte med hvert deres maskingevær. Et øjeblik efter hviner projektilerne øredøvende mod skydeskiverne nogle hundrede meter fremme. På samme tid bakser en snes mand i orange redningsdragter i høj sø i skolens træningsbassin. Opgaven er at danne kæde, så de i samlet flok kan nå hen til den gyngende redningsflåde i den anden ende af bassinet. Det sker under ordrer og tilråb fra instruktøren oppe på bassinkanten. Imens springer sveden frem på panden på endnu en flok af besætningen, som inde i skolens idrætshal er i gang

med at bestå den årlige træningstilstandsprøve, der for den 5. besætnings vedkommende i år er afløst af Forsvarets Fysiske Test.

"Normalt kan det være svært at planlægge, at THETIS-klassen besætningerne kan deltage i de obligatoriske opfølgningskurser. Det skyldes, at besætningerne jo som regel enten sejler i Nordatlanten eller afvikler frihed. Derfor er der behov for, at vi formaliserer og samler uddannelserne i bestemte perioder for besætningerne. Typisk én uge én gang om året, og vi planlægger for ét år ad gangen, så besætningerne i god tid ved, hvornår de skal på uddannelse", forklarer chef for Division 11, Anders Bloch Sørensen.

Ugen hvor besætningerne er samlet på land kan desuden bruges til andre ting, lige fra briefinger til socialt samvær på tværs af funktioner og rang.

Søværnets uddannelser skal kvalitetsikres

Flere end 1000 medarbejdere i søværnet er årligt på kursus eller er under uddannelse på Søværnets egne strukturelle uddannelser. Et certificeret kvalitetsstyringssystem skal nu sikre, at målet med uddannelserne bliver opfyldt.

TEKST: LAURA SEJRUP THOMSEN OG PERNILLE KROER
FOTO: SOK

Søværnets egne kurser følger løbende op på, om uddannelsesforløbene har det rigtige indhold i forhold til målet for undervisningen. Men opfølgningen er baseret på evalueringer fra eleverne, som efter kurset vurderer, om kurset eller uddannelsen har levet op til elevernes forventninger. Chef for SOKs uddannelsesafdeling, Kirsten Kjeldsen, forklarer:

”I dag har eleverne, der har gennemført uddannelse ved søværnets uddannelsesinstitutioner på grund-, funktions- eller efteruddannelsesniveau ikke forudsætninger for at bedømme, om de nye indlærte færdigheder rent faktisk er de rigtige i forhold til den eller de funktioner, hvori eleverne skal bruge de nye færdigheder. Derfor har vi brug for et kvalitetsstyringssystem, der kan sikre, at vores uddannelser og kurser opfylder de krav til kompetencer, som personellet

bliver mødt med, og som de operative enheder efterspørger”.

Kun søværnets egne uddannelser

Det nye kvalitetsstyringssystem skal alene omfatte søværnets egne, interne uddannelser, hvoraf nogle allerede er godt i gang med at kvalitetssikre deres uddannelser. Andre uddannelser er allerede omfattet af et kvalitetsstyringssystem. Det drejer sig om for eksempel skibsfører- og maskinmesteruddannelserne ved Søværnets Officersskole og GMDSS-uddannelsen ved Søværnets Taktikkursus, der er certificeret af Søfartsstyrelsen, mens akkrediterede uddannelser, for eksempel linjeofficersuddannelserne ved Søværnets Officersskole, vil blive omfattet af Forsvarets kvalitetssikring. Kvalitetsstyringssystemet vil detaljeret beskrive alle processer i søværnets uddannelsesinstitutioner og i de enkelte uddannelsesforløb. På den måde vil det komme frem i lyset, om dét en uddannelsesinstitution sigter mod at gøre, faktisk afspejles i undervisningen. Og det vil blive dokumenteret, hvad der fungerer godt i forhold til de operative enheders behov, og hvad der ikke fungerer, så uddannelsesinstitutionen i givet fald kan iværksætte en korrigerende handling. En gruppe med repræsentanter fra uddannelsesafdelingen i SOK, Søværnets Officersskole, Søværnets Sergent- og Grundskole og Søværnets Specialskole med underlagte kurser udgør styregruppen for det nye kvalitetssystem.

FYRHOLM har øje for bunden

TEKST, FOTO OG TV: THOMAS KLOSE JENSEN

Der er blot seks besætningsmedlemmer på søopmålingsenheden FYRHOLM, men selvom det ikke er den mest mandskabstunge besætning, udfører de et vigtigt stykke arbejde. For hvert år sørger de, samt resten af søopmålingsenhederne, for at give sejlende det bedst mulige billede af de danske og grønlandske havdybder. Bladet "Søværnet" inviterede sig selv på en mindre tur med FYRHOLM for at blive klogere på søopmåling og for at finde svaret på spørgsmålet, "har vi ikke snart opmålt det hele"?

Målrettet sidespring i karrieren

Kaptajnløjtnant Tommy Pedersen har sat en ny kurs i sin karriere i forsvaret. Sideløbende med, at han passer sit job ved OPLOG Frederikshavn, er han startet på en civil MBA-uddannelse ved Aalborg Universitet.

TEKST OG FOTO: PERNILLE KROER

Det er skide spændende!"

Tommy Pedersen er begejstret for studiet i Management of Technology, som han startede på ved Aalborg Universitet i september sidste år. Efter at han i to og et halvt år havde været fungerende afdelingschef, blev en ny chef tilkommanderet. Det gav mulighed for, at Tommy Pedersen kunne starte på uddannelsen ved siden af jobbet som chef for Transport og Havn ved OPLOG Frederikshavn. Den 43-årige kaptajnløjtnant søgte først og fremmest ind på studiet, fordi han har brug for at blive udfordret i dét job, han har nu. Et andet incitament er håbet om, at eksamensbeviset kan føre til nye jobs i forsvaret på et højere funktions-niveau.

Merit eller horisontal kompetenceudvikling

"Uddannelsen drejer sig om teknologiledelse, hvor jeg har valgt at fokusere på logistik. Jeg håber, at jeg med det, jeg lærer under studiet, vil blive bedre til at analysere tingene, så jeg kan skære ind til benet og konkretisere, hvilke

problemer vi står med, og hvordan vi bedst løser dem", forklarer Tommy Pedersen og fortsætter:

"Det vigtigste for mig er, at jeg dygtiggør mig. Fortsætter jeg efter uddannelsen i mit nuværende job, har jeg under alle omstændigheder fået nye redskaber at arbejde med. Jeg har også fået viden, der kan gøre mig mere kvalificeret til andre stillinger på det samme niveau, som jeg er på nu. Men selvfølgelig vil det være dejligt, hvis der også kunne følge merit med", siger Tommy Pedersen.

Med merit mener han muligheden for, at han med eksamensbeviset i hånden vil kunne udnævnes til orlogskaptajn og dermed få adgang til stillinger, der kræver denne rang. Ifølge Tommy Pedersens kollega på OPLOG Frederikshavn, orlogskaptajn Kim Møller Nielsen Juhl, der selv har gennemført den samme MBA-uddannelse, som Tommy Pedersen nu er i gang med, bør der ikke være faglige begrundelser for, at en medarbejder med en civil MBA-uddannelse ikke kan få merit:

Individuel vurdering

"Min påstand er, at en Executive MBA-uddannelse, som for eksempel Master in Management of Technology, er på så højt et niveau, at uddannelsen uden videre kan kvalificere til merit. Men det er klart, at hvis man giver merit for civile uddannelser, vil det give begrænsninger på optagelsen til VUT II/L, og man skal selvfølgelig også se på medarbejderens øvrige kvalifikationer, inden man eventuelt giver merit", mener Kim Møller Nielsen Juhl.

Det er dog stadig reglen, at vejen til at blive orlogskaptajn er optagelse på VUT II, men der er også undtagelser. Udstikker Jes Hultquist fra Forsvarets Personeltjeneste forklarer:

"Forsvarets Personeltjeneste har en positiv tilgang til, at personellet ønsker at dygtiggøre sig, men det vil altid være en konkret individuel vurdering, hvorvidt ansøgning om meritering til højere funktionsniveau kan imødekommes.

Grundlæggende skal ansøgeren være i besiddelse af de nødvendige faglige og personlige kompetencer. Der skal være et strukturelt behov for meritering, og der skal kunne udarbejdes en tjenesteplan, der bringer disse kompetencer i spil. Helt overordnet gælder princippet, at der kan afviges fra den måde, medarbejderen opnår kompetencer på, men der afviges ikke fra den kvalitet og standard, der hører til en given funktions kompetenceprofil", lyder det fra Jes Hultquist.

Dyr og krævende

Tommy Pedersens uddannelse ved Aalborg Universitet er både dyr og krævende. Gebyret for undervisning løber op i 60.000 kr. for hvert af de fire semestre, uddannelsen varer. Dertil kommer udgifter til litteratur og ophold, når de studerende én gang om måneden deltager i et fælles weekendseminar. Tommy Pedersen får sin uddannelse finansieret dels med penge fra Overenskomst- og Kompetencemiddel Fonden, dels gennem sin arbejdsplads. Men for Tommy Pedersen har uddannelsen også omkostninger. Han bruger hver uge omkring 20 timer på studiet ved siden af jobbet ved OPLOG Frederikshavn. Regnet over de to år, studiet varer, bruger Tommy Pedersen endda mange flere timer på uddannelsen:

"Jeg har hele tiden studiet i hovedet, og tanker og teorier sættes konstant i spil. Selv da jeg gik rundt om juletræet sidste år, tænkte jeg på formuleringer til semesterprojektet, som jeg skulle aflevere den 4. januar", fortæller Tommy Pedersen.

Opbakning

Tommy Pedersen er startet på det krævende studium, der vil give ham en akademisk mastergrad, med massiv opbakning fra sin chef og fra stabschefen ved OPLOG Frederikshavn. Desuden har Forsvarets Personeltjeneste givet ham

lovning på, at han ikke vil blive flyttet til et nyt job, så længe han er i gang med studiet. Også hans familie bakker op og er indstillet på, at han i de to år, studiet varer, er nødt til at give den en skalle med lærebøgerne, og at han derfor nogle gange må vælge samværet med familien fra.

"Jeg har fået et utroligt stort personligt råderum under studiet. Min arbejdsplads har meget stor forståelse for, at jeg er i gang med uddannelsen, og mine kollegaer støtter mig og spørger ofte til, hvordan det går mig. Det er afgørende med opbakning, og jeg har fået sat en rigtig god ramme for at kunne gennemføre studiet. Så er resten op til min egen indsats!" siger Tommy Pedersen.

CV: Tommy Pedersen

Uddannet tømrer

Værnepligtigtig

Sergent ved Ingeniørregimentet i Randers

Tilknyttet Slædepatruljen Sirius i 7 år

HF-eksamen ved Gladsaxe Gymnasium

Optaget på grunduddannelsen på Søværnets Officersskole i 2001 med henblik på et job som chef for logistikken for Slædepatruljen Sirius. Tommy Pedersen er derfor hverken uddannet som taktisk eller teknisk officer

Tjenestegørende ved 1. Eskadre stab

Tjenestegørende ved Stabsledelsen i Teknisk Afdeling ved Flådestation Frederikshavn

Videreuddannelsestrin I/L ved Søværnets Officersskole

Siden 2007 chef for Transport og Havn ved OPLOG Frederikshavn, herunder godt to år som fungerende chef for Base- og Forsyningsafdelingen (som er orlogskaptajn-niveau)

2010 startet på uddannelsen Executive Master in Management of Technology ved Aalborg Universitet.

Nordatlantiske beretninger

TEKST OG TV: THOMAS KLOSE JENSEN

Søværnet udskrev i forbindelse med Flådens 500 års jubilæum en konkurrence for gymnasieelever i hele Danmark. Konkurrencen gik ud på at skrive et essay ud fra det brede emne: "Den danske flådes rolle i en globaliseret verden - i fortiden, i nutiden eller i fremtiden".

Ud af deltagerne blev der fundet 14 vindere. Og med essayemner som "En fars afsked med sin datter", "Udfordringerne i Arktis" og "En vurdering af udfaldet af Slaget ved Reden" var spændet i elevernes besvarelse både bredt og interessant.

De 14 gymnasieelever blev fordelt ligeligt mellem inspektionsfartøjet EJNAR MIKKELSEN ved Grønland og inspektionsskibet HVIDBJØRNEN ved Færøerne, og for begge grupper blev det til spændende og vidt forskellige oplevelser i Nordatlanten. – Og "SØVÆRNET" har naturligvis beretninger fra begge ture.

Følg linket til højre for at se et videoindslag fra rejsen med HVIDBJØRNEN ved Færøerne, eller klik på kuverten nedenunder for at læse gymnasie-elevernes egen beretning fra rejsen med EJNAR MIKKELSEN ved Grønland.

God fornøjelse.

I forbindelse med flådens 500 års jubilæum er vi syv gymnasieelever, der gennem en opgavekonkurrence har vundet en tur med inspektionsfartøjet Ejnar Mikkelsen i Nordatlanten.

Efter syv fantastiske dage i Grønlands smukke omgivelser er det næsten ikke muligt med ord at forklare, hvor vild en oplevelse turen har været. Allerede det første glimt, vi fik af Grønland, imponerede os. Dét at sidde i et fly og tage turen over indlandsisen fik os for alvor til at indse, at vi var kommet til en sjælden og meget naturskøn del af verden.

Da vi steg ud af grønlandsflyveren, føltes kuldechokket som en god syngende lussing, men da vi kom ned til EJNAR MIKKELSEN (EJMI) i Nuuk, og blev vist rundt i byen af skibets kendte mand "Dimmer", vænnede vi os hurtigt til det.

Vi har været på fisketur på rødfiskestedet, men det var fortrinsvis torsk, vi hev op. Til sidst lykkedes det os dog også at få fanget nogle rødfisk. Det var en fisketur uden lige! Linen skulle bare sænkes i vandet, og med det samme var det muligt at hive fisk op på alle krogene.

Endnu en ting der overraskede os meget, var turen i den varme kilde. Det var vildt at sidde i vandet, kun iført badetøj, og nyde udsigten med de mange isbjerger. Vi var så begejstrede over besøget, at vi tog en tur mere dagen efter.

Nu kunne vi tillade os at sige "jeg har været i vandet på Grønland", men vi synes ikke, det var helt sejt nok. Vandet var jo varmt! Vi blev nødt til også at få en rigtig svømmetur i Nordatlanten. Først svømmede vi en gang rundt om EJMI iført tørdragt. Det var dog stadig ikke helt sejt nok til os. Derfor tog vi en svømmetur kun iført badetøj, og nøj det var koldt – men super fedt!

Sejladsen med EJMI i det sydlige Grønland bød på imponerende ture ind imellem klipper, skær og igennem løb med kun 20 – 30 meter til klipperne på hver side af skibet.

På turen besøgte vi også Grønnedal, hvor Grønlands Kommando bor. Her fik vi lov til at skyde med både pistol og gevær. Det var en fed oplevelse, og vi lærte hurtigt, at det er en del sværere, end det ser ud på film. For at have energi til alt dette, har man behov for ordentlig mad, hvilket ikke er svært at finde på EJMI. Vi har lært, at det er meget vigtigt, at maden er god, når man skal være væk hjemmefra længere tid ad gangen og på dette område er Kurt og Jakob "Beast" fra EJMI's kabys rene troldmænd.

På turen har vi oplevet verdens bedste taxaservice – SAR-fartøjet NAJA. Denne service gav os vilde ture henover bølgerne med masser af vind i håret. Servicen gjorde det også muligt at komme helt tæt på de store isbjerge, ind i bygder eller ud til kirkeruiner.

Hele vejen igennem har det været en fantastisk tur, med glade og enormt hjælpsomme søfolk på EJNAR MIKKELSEN. Vi er meget taknemmelige for denne oplevelse og alt det, der er blevet gjort for at give os den bedst tænkelige tur. Denne rejse har været noget helt specielt, som vi aldrig vil glemme. Den har givet mange gode historier, der engang kan fortælles til børnebørnene. Stor tak til EJMI og besætning for en fantastisk tur.

Rune, Christina, Jeanet, Martino, Michael,
Mads og Rasmus

250,7 km i løb gennem Sahara

I et ekstremt hårdt løb over syv dage gennem ørkenen i Sahara kom premierløjtnant Christian Madsen i mål som bedste dansker og som nummer 147 ud af 849.

TEKST: CHRISTIAN MADSEN
FOTO: MARK GILLET

Marathon Des Sables er navnet på det ekstreme løb gennem Sahara, hvor premierløjtnant Christian Madsen fra søværnet over 250,7 kilometer kæmpede mod varmen, sandstormene, vablerne på fødderne og en konstant mangel på salt og væske.

Christian Madsen er en trænet løber med adskillige Marathonløb, seks timers løb og 100 kilometer løb bag sig. Løbet i Sahara blev dog det hidtil mest ekstreme løb, han har deltaget i. Forud lå syv måneders træning med løbeture med rygsæk i sand og bakket terræn. Men hvad får en mand til i den grad at udfordre sig selv og sin fysik, så han melder sig til et af verdens mest krævende løb?

Hverdagen i nyt perspektiv

"Jeg har altid løbet meget, og prøvet mine fysiske og mentale grænser af, og for en del år siden så jeg et TV-indslag om Marathon Des Sables. Jeg blev fascineret af løbet, historien, hårdheden af løbet og naturen især. Og så er jeg personligt

lidt træt af måden, samfundet er skruet sammen på, med at man får alt foræret i overflod. Man har alt materielt set, og man skal ikke rigtigt yde noget for at få eller opnå noget. Det vil jeg gerne gøre op med, og et så hårdt løb og stort mål som Marathon Des Sables er noget, jeg skulle kæmpe for at opnå. Derved er glæden så meget større. Jeg bliver klogere på mig selv, og jeg får et knivskarpt fokus på de ting, som jeg kan have tendens til at tage for givet eller overse i hverdagen. I en stresset hverdag kan jeg ufrivilligt tage familiens kærlighed og materielle ting, for eksempel noget så simpelt som kaffe, for givet. Dette ørkenløb og dét at nå så stort et mål, får alt det, jeg er så glad for og elsker frem i fokus igen – sagt på en lidt filosofisk måde. Desuden får jeg en glæde ved at se, at jeg kan noget, som kun meget få kan. Endelig er løbet en måde at se andre dele af verden på og få en naturoplevelse, som kun er få forundt, og så på en mere sanselig måde, fordi éns sanser skærpes under så fysisk krævende et løb”.

Fit-for-fight-bølge har ramt 5. besætning

Poserne med Matadormix i skibets messer er afløst af skåle med nødder og tørrede frugter. Gulerodssnacks har givet kagen kamp til stregen, og personellet snupper gerne to trin ad gangen op og ned ad lejderne. En fit-for-fight-bølge er skyllet ind over 5. besætning på inspektionsskibet VÆDDEREN.

TEKST: PERNILLE KROER

FOTO: GLENN TERNDROP SØRENSEN

Besætningens lyst til at blive fit for fight har givet god plads i sofaerne i messerne, mens der er blevet trængsel om VÆDDERENS træningsmåtter i en sådan grad, at skibet har måttet bestille ekstra måtter.

"Det er stort set lige meget, hvor man kommer på skibet, så er der nogle, der hænger i et eller andet og laver kropshævningsøvelser, eller de tager dobbelttrin i stedet for enkelttrin på lejderne. Og jeg bliver spurgt, om det er OK, at vi laver fællestøt på fortøjningsdækket eller helodækket, når vi ankrer op", siger chef for 5. besætning, Lars G. S. Christensen, der også, hvad angår fysisk træning, forsøger at være et godt eksempel for sin besætning. Desuden har han fundet nogle ambassadører i besætningen, som ikke nødvendigvis tidligere var flittige brugere af skibets motionsrum, men som nu er blevet glade for at dyrke fysisk træning, og som trækker kollegaerne med op af sofaen.

Kagen ud i kabyssen

Siden 5. besætning i november sidste år inviterede fire kost- og idrætsvejledere fra Forsvarets Sundhedstjeneste Center for Idræt med om bord, har en stor del af

besætningen ændret deres livsstil markant. Flere dyrker mere fysisk træning, og flere spiser sundere.

Holdet fra Center for Idræt sejlede med 5. besætning på VÆDDEREN for at undersøge, hvordan besætningen under sejlads kan holde sig i form ved hjælp af fysisk træning og fornuftig kost. De fandt både begrænsninger og muligheder, som de har sammenfattet til en række anbefalinger til, hvad besætningen selv kan gøre for at holde sig i god form. Både ved at bruge skibets indretning til fysiske øvelser og ved at spise fornuftigt. Kostvejleder Bolette Olsen forklarer: "Det overraskede mig, hvor svært det var at træffe sunde valg, når det drejer sig om kosten. Vi kunne iagttage rigtigt meget rutinespisning. Mens vi sejlede med, var der både ugens kagedag, og nogle havde fødselsdag. Derfor var der kage hver dag, og kagen stod på bordet fra klokken 11.00. Vi bemærkede, at når folk havde siddet et stykke tid, mens kagen stod på bordet, begyndte de at nippe til den. Uden egentlig at tænke over, hvorfor de gjorde det".

Kostvejlederens iagttagelse har siden resulteret i, at der nu i stedet serveres udskåret frugt, gulerodsstave og sundt slik i form af nødder og tørret frugt i messerne, uden at kagen dermed er bandlyst. Den står bare ikke længere og frister på bordet. Vil besætningen have kage, må de i stedet rejse sig og hente den ude i kabyssen. Derimod serverer kabyssen stadig den samme gode mad til måltiderne, men den er alligevel blevet sundere:

"Vi kan gøre rigtigt meget for at lave maden om. Vi har opgraderet vores råvarer til sundere alternativer. For eksempel bestiller vi nu fuldkornspasta i stedet for almindelig pasta. Og jeg tænker da også over, hvor meget olie jeg bruger i madlavningen. Jeg kan godt lide at lave mad på den sunde måde, men jeg er også kok, og sundheden må ikke gå ud over smagen", siger skibets kok, Torben Bjørn, der peger på, at man jo godt kan spise fed mad. Bare man husker på at spise små portioner, hvorimod man kan spise store portioner grønsager. Af samme grund kan besætningen også fortsat købe slik i skibets kantine, men der står også poser med nødder i vinduet. På den måde er det op til den enkelte at træffe sunde valg.

Anbefalinger til fysisk kapacitet

Den fysiske træning er rettet mod besætningens operative opgaver. Træningen bygger på anbefalinger fra Center for Idræt, der igennem et par år har været i gang med et projekt, der skal definere de fysiske belastninger, som personalet fungerer under i tjenesten.

Målet er, at der på den baggrund kan fastsættes anbefalinger til, hvilken fysisk form personalet bør være i for at kunne udføre tjenesten, og anbefalinger til hvordan besætningen opnår den anbefalede fysiske kapacitet.

"Besætningen skal kunne løse deres opgaver. Mere anbefaler vi ikke. Men det interessante er, om rutinen hos et besætningsmedlem kan kompensere for, at han eller hun er i dårlig fysisk form. Eller om et besætningsmedlem, der har den samme rutine, men som er i bedre fysisk form, vil kunne løse opgaven bedre. For eksempel om et besætningsmedlem i god fysisk form kan redde flere ud af et brændende skib end kollegaen, der ikke er i så god fysisk form", siger idrætsvejleder Erik Madsen fra Center for Idræt.

Du kan læse mere om projektet på Center For Idræts myndighedssite på Forsvarets Interne Internet. Her kan du også læse om Forsvarets Fysiske Tests, der kan bruges til at måle din fysiske kapacitet sammenholdt med den fysiske belastning, du skal kunne klare i tjenesten. Du kan selv bruge Forsvarets Fysiske Tests-skemaet til at målrette din egen træning efter, hvor du fysisk har brug for at sætte ind, mens skibsledelsen kan bruge skemaet til at udvælge personel til konkrete opgaver. For eksempel personel til bordingholdet.

Træn, som du kæmper

Er det den rutinerede røgdykker eller røgdykkeren uden rutine, men i fysisk topform, der bedst kan redde personer fra et brændende skib? Idrætsvejleder Bo Villumsen fra Forsvarets Center for Idræt var med, da røgdykkerne på inspektionsskibet VÆDDEREN var på øvelse.

Dækgasterne Peter og Dennis, som var første røgdykkerhold, virkede motiverede for at gennemføre dagens træning. De var hurtigt klar ved lugen i dørken til bagbord for kanonens revolver. På signal fra skibets VLO kravlede Peter ned ad stigen med meldingen: "1er på lejder". Da han var kommet et dæk ned, råbte han tilbage til Dennis: "1er fri af lejder", hvorefter Dennis kravlede ned til ham med meldingerne "2er på lejder" og "2er fri af lejder".

Gasterne befandt sig nu i skibets motionsrum i bælgravende mørke. Mellem håndvægte, løbebånd og kondicykler kravlede røgdykkerne frem, mens de søgte efter det manglende besætningsmedlem, Hugo. Da rummet var eftersøgt, fortsatte de eftersøgningen på de tilstødende beboelsesgange. Hver gang en luge eller en lejder skulle passeres, foregik det med klare meldinger: "1er gennem luge", "2er på lejder" og så videre. Der herskede ingen tvivl om, at disse to gaster var rutinerede røgdykkere, som kunne deres kram. VLO roste da også deres røgdykkertekniske færdigheder.

Stor mundfuld

Eftersøgningen førte Peter og Dennis yderligt to dæk ned, og her fandt de Hugo det manglende besætningsmedlem. Hugo var en 60 kg tung øvelsesdukke i fuld størrelse, som selvfølgelig skulle bjærges to dæk op i sikkerhed. Iført ti kilo tungt røgdykkerudstyr, viste det sig at være en stor mundfuld for Peter og Dennis at

bjærge Hugo. Deres rutinerede meldinger blev lynhurtigt afløst af de gispelyde, der slap igennem lungeautomatens næsten uafbrudte hvæsen. Til trods for at Peter og Dennis havde klaret sig igennem den første del af øvelsen med to tredjedele af deres luft tilbage i røgdykkerflaskerne, lød hyletonen, der signalerer tømte flasker, inden de havde fået evakueret Hugo de to dæk op. Det var tydeligt for Peter, Dennis, VLO og undertegnede, at det kræver sin sømand at evakuere et besætningsmedlem.

Fysikken kommer til hjælp

Det efterfølgende røgdykkerhold bestod af gasterne Morten og Benny. Under VLOs kyndige vejledning blev Morten og Benny lynhurtigt sendt ned i det mørke hul i omladerens dørk for at søge efter Hugo. Der gik ikke lang tid før man kunne fornemme VLOs øjne lyse i mørket, og kort efter råbte han: "Hvor er jeres meldinger til hinanden! Jeg vil høre høje klare meldinger!"

Morten og Benny strammede sig an, og meldingerne begyndte at lyde. Dog slet ikke så stringent som hos Peter og Dennis. Der gik heller ikke længe, inden VLO igen var over gasterne: "Få så styr på de meldinger!" tordnede han.

Morten og Benny var slet ikke så professionelle at se på som Peter og Dennis, men det lykkedes dem alligevel at finde frem til Hugo. Og så skete der noget! Morten og Benny snuppede Hugo, som om han intet vejede. De fik lynhurtigt båret ham de to dæk op. VLO og undertegnede kiggede noget undrende på hinanden, da drengene forsvandt op ad lejderen i en fart. Jeg nåede lige at høre VLO udbryde et: "Det var lige godt s....!" inden vi nåede op til Morten og Benny, der allerede var ved at aflægge udstyret. Det var helt tydeligt, at hvad Morten og Benny måske manglede i faglighed, besad de i fysisk formåen.

Ikke nok

Da jeg fik sagt til VLO, at man skulle have røgdykkere, der besad Peter og Dennis færdigheder men Morten og Bennys fysik, forklarede han mig, at fysik og teknik ikke altid er nok.

Han fortalte, at de på et tidligere togt havde opstillet en røgdykkerbane ude på skibets forreste fortrøjringsdæk. Her havde de sat havaritømmer på kryds og tværs og havde lagt trosser ud over dørken. Det skulle simulere, at skibet havde været ude for en kollision, der havde medført, at en masse grej var blevet kastet rundt. Det havde været en stor udfordring for røgdykkerne, at det var et miljø, som de ikke kendte fra deres daglige færd i skibet. En enkelt garvet røgdykker havde endda måttet give op, da vedkommende ikke var tryk ved situationen. VLO pointerede med historien, er det er vigtigt, at røgdykkeren er fagligt dygtig, men der er også et psykologisk parameter, der spiller ind, når man er røgdykker. VLO understregede, at dette element er særligt afgørende i "skarpe" røgdykninger, hvor den enkelt røgdykkers præstation kan være afgørende for både røgdykkerens eget, men også kollegers liv.

Faglighed, fysisk form og psyke

En røgdykkers formåen er derfor ikke stærkere end det svageste af elementerne: faglighed, fysisk form og psyke.

En fagligt dygtig røgdykker en groft sagt intet værd, hvis vedkommende ikke har fysikken til at evakuere en såret kollega eller bliver bange og handlingslammet, hvis tingene ikke er, som de plejer at være, eller der er et ekstra pres i form af ild og tilskadekommande kolleger.

En sætning, som ofte høres i øvelsessammenhæng, lyder: Træn, som du kæmper!

Sætningen understreger, at man skal tilstræbe at træne sine færdigheder i situationer, der er så tæt på den ægte situation som muligt, for man kan ikke

forvente at kæmpe bedre, end dét, man er trænet til. Det er hårdt og krævende at være røgdykker, og derfor bør røgdykkertræningen være lige så hård og krævende. Hvad ville der være sket, hvis Hugo havde vejjet 80 eller 90 kg? Eller hvad hvis der havde været to eller flere Hugo'er, som skulle evakueres? Har skibet altid et ekstra røgdykkerhold til at sende ind? Kan man risikere at et røgdykkerhold skal reddes ud, fordi de ikke er i god nok form til at fuldføre opgaven? Er det altid og under alle forhold skibets bedst trænede røgdykkere, der er de første, der sendes ind?

Man kunne afslutningsvis omskrive sætningen til: Træn, som du brandbekæmper!
– God træning!

Gestapochefen

Som chef for Gestapo i Danmark 1943-45 var Karl Heinz Hoffmann ansvarlig for besættelsesmagtens tortur af danske modstandsfolk. Bogens portræt af Gestapochefen føjer nye aspekter til forståelsen af Danmark under besættelsen og samarbejdspolitikken, ligesom portrættet giver en skildring af et menneske, der var danskernes fjende, men som vi i dag med tidens distance kan se i et andet og mere nuanceret lys.

Forfatter: Suzanne Rasmussen og Niels-Birger Danielsen ISBN: 978-87-21-03622-5 / vejl. Pris: kr. 299,95
Forlag: Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck

Operation Mincemeat

Efter de allieredes sejr i Nordafrika under Anden Verdenskrig var næste skridt at erobre Sicilien. "Operation Mincemeat" var vildledningsmanøvren, der skulle begrænse tabene. Ben Mac-intyre er journalist ved The Times har skrevet den veloplagte beretning om en bizar efterretningsoperation, hvis hovedperson var en død spion.

Forfatter: Ben Macintyre / ISBN: 978-87-413-0020-8
vejl. Pris: kr. 349,45 / Forlag: Thanning & Appel

Den Kolde Krig og Danmark

Leksikonet, der har godt 400 opslagsord, dækker Danmarks vilkår og relationer under Den Kolde Krig. Det indledes med et generelt historisk rids over Den Kolde Krig, der sender læseren godt på vej ind i de mange opslagsord. Leksikonet indeholder et udførligt register, der gør det muligt at søge på tværs af ordene.

ISBN: 978-87-12-04361-4
vejl. Pris: kr. 399,00
Forlag: Gad

Søridderne

Romanen er den første i serien om drengen Bennys liv til søs i Skagen fiskeflåde, den norske handelsflåde, søværnet og marinehjemmeværnet. Læs mere om bogen på www.brunlynget.dk

Forfatter: Kurt Lundholm Christoffersen
ISBN: 978-87-992085-3-1
vejl. Pris: kr. 249,0
Forlag: Brunlynget Bogforlag

Grønlands Kommando fylder 60 år

Den 1. august er det 60 år siden, at Grønlands Kommando blev oprettet og flyttede ind på basen i Grønnedal. Men danske flådeskibe har været udsendt til Grønland i århundreder.

TEKST: PERNILLE KROER

KILDER: GLK, TIDSSKRIFTET GRØNLAND, NR. 9, 1955

FOTO: GLK

60-års jubilæet vil blive beskedent markeret med en parade ved Grønlands Kommando, men den danske flådes tilstedeværelse i Grønland går mere end 500 år tilbage.

For eksempel udsendte Christian den Første omkring 1475 en ekspedition til Grønland "for i Norden at søge nye øer og lande".

Grønlandsekspeditionerne fortsatte i de efterfølgende århundreder med skiftende mellemrum og med skiftende succes.

Hævdede dansk suverænitet

Blandt andet i 1736, for 275 år siden, udsendtes fregatten BLAAHEJREN til Grønland for at hævde Danmarks højhedsret over de koloniserede kyststrækninger. Undervejs bordede den danske fregat flere hollandske hvalfangerskibe. Året efter blev BLAA-HEJREN igen sendt på ekspedition til Grønland med ordre om at forhindre hollænderne i at handle og til at beskytte grønlænderne mod vold fra fremmedes side. Og chefen på BLAAHEJREN, kaptajnløjtnant H.J. Wodroff parerede ordre. Han prajede og bordede alle skibe, han traf i Davisstrædet, og gjorde skipperne bekendt med den kongelige plak, der forbød fremmede at handle 10-15 mil nord for Christianshåb. Fra sidst i 1700-tallet og frem til Anden Verdenskrig deltog danske flådefartøjer meget aktivt i udforskningen af Grønland og med hævvelse af dansk suverænitet. I hele perioden har danske flådefartøjer desuden stået for opmåling af landkort og søkort i Grønland.

Værnsfælles kommando

I 1932 optrådte Marinens Flyvevæsen for første gang i Grønland, mens den aktuelle danske militære indsats kan føres tilbage til tiden umiddelbart efter Anden Verdenskrig, hvor den værnsfælles Grønlands Marinekommando blev oprettet med base i Nuuk. Efter at Danmark i 1949 blev medlem af NATO, undertegnede USA og Danmark en overenskomst om forsvaret af Grønland. USA fik ret til at opretholde forsvarsområdet Søndre Strømfjord og ret til at etablere et nyt forsvarsområde i Thule, mens chefen for Grønlands Marinekommando fik status som Island Commander Greenland inden for NATOs kommandostruktur. Den 1. august 1951 skiftede Grønlands Marinekommando navn til det nuværende Grønlands Kommando. Samtidig flyttede Grønlands Kommando sit hovedkvarter til Grønnedal, der indtil da havde været hovedkvarter for US Navy operationer i Grønland.

Lær skibs- og flykending via computeren

Nu kan du tage kursus i skibs- og flykending hjemme ved din computer. Det nye elektroniske kursus er udviklet i et samarbejde mellem Søværnets Taktikkursus, Forsvarsakademiet og Marinehjemmeværnet.

TEKST: SØREN KONRADSEN (TAK) OG HENRIK B. SKAFTE (FAK IFP)

Med et nyt elektronisk kursus kan du nu tage skibs- og flykendingskursus hjemme i sofaen. Kurset finder du på Forsvarets Elektroniske Skoles hjemmeside www.fels.dk, hvor du kan tilmelde dig som kursist og gennemføre kurset på din egen computer. Dog skal du indtil videre tage selve slutkontrollen i skibs- og flykending på Søværnets Taktikkursus.

Som supplement til kurset kan du støtte dig til elektroniske skibs- og flykendingsbøger, som du kan printe ud.

Programmerne i kurset er opbygget, så alle, uanset niveau, kan få udbytte af dem. For nybegyndere er der et introduktionstrin, som det anbefales, at du gennemfører, inden du går videre. 3D og andre præsentationsformer er med til at støtte indlæringen.

Du kan også gemme programmerne på et USB-stik, så du kan tilføje og gemme dine egne notater, og så du kan søge på ord og begreber, der er i materialet.

Har du spørgsmål undervejs i dit kursusforløb, er du velkommen til at kontakte Søren Konradsen, Søværnets Taktikkursus, på mail: fjk@sps-tak.dk

Hæfte om Flåden 500 år-frimærker

I forbindelse med den danske flådes 500 års jubilæum i 2010 udsendte Post Danmark en serie frimærker med flådeskibe som motiver. Som tillæg til frimærkerne er der udarbejdet et hæfte, der fortæller om frimærkerne og flådens historie gennem 500 år. Den grafiske udformning af hæftet blev så speciel, at hæftet blev nomineret til Foreningen for Boghåndværks pris "Årets bedste bogarbejde 2010". Hæftet kan købes på posthuse og gennem Post Danmarks netbutik.

Udgiver: post danmark / katalognr. 1498PH
forfatter: Hans Christian Bjerg / vejl. Pris: kr. 139,00

Sangbog og DVD til alle i søværnet

Postdamerne i SOKs posttjeneste havde fået en ekstra tjans, da de i april og maj pakkede kuverter til alle medarbejdere under SOKs myndighedsområde. Kuverterne indeholdt den nye "søværnets sangbog" og DVD-udgaven af Troels Kløvedals TV-serie om den danske flåde gennem 500 år.

Er du ansat i søværnet, og har du endnu ikke modtaget pakken, kan du sende en mail til: sok@mil.dk

Medaljer til dygtige svende

En flot bestået svendeprøve fra Søværnets Teknikkursus udløste en sølvmedalje og et legat til marineoverkonstabel Casper Vanman Nielsen, nyuddannet automatiktekniker. Også marineoverkonstabel Troels Holm Faurholt, der har bestået svendeprøven som elektronikfagtekniker, modtog en sølvmedalje og et legat, mens marineoverkonstabel Jon Johnsen, der har afsluttet uddannelsen til automatiktekniker, modtog en bronzemedalje.

Medaljerne, der er tildelt af Haandværkerforeningen i København, blev overrakt ved en ceremoni på Københavns Rådhus under overværelse af blandt andre Hendes Majestæt Dronning Margrethe.

Næste nummer udkommer oktober 2011